

A művészet megtartó ereje

„A szépség igazság és megfoghatatlanság egyszerre. Ember számára a világ, világ számára az ember: messzeség. Kettejükből kettős tér jön létre. Természetesen az igazság sem változhatatlan, hiszen az ember fizikai és gondolkodói mozgásából születik. De mert az igazság formáját, a szépséget újra meg újra megkeressük, a jóságra való törekvésünknek vereséget szenvednie nem kell.” (Karátson 1975)

Karátson Gábor a művészet felől közelíti a gondolkodó ember ezen alapkérdéseit. És nem ugyanezzel foglalkozik-e végső soron a pedagógia tudománya is? **Igaz, jó, szép és isteni** - tudomány, erkölcs, művészet és hit – a fő pillérei. Mert a szép a jónak következménye.

De hol vannak ezek az értékek a mai iskolában, annak levegője mekkora teret ad nekik, s radikálisan megváltozott világunkban hatóerejük tudja-e segíteni a nevelő munkáját? **Nemzetünk ősi hagyatéka, emberi példái, kultúrája nem enyészik-e el a megváltozott körülmények között?** A művészet értékes alkotások sorával képes ezeket a minőségeket megjeleníteni és megtartani. A művészet ezért nagyobb teret kell, hogy kapjon az iskolában, több alkalommal kell támaszkodni rá, igénybe venni kínálatát. Nem csak azért, hogy a nemzeti kultúra hagyatékát, pozitív példáit felmutassa, - ezzel is hozzájárulva az érzelmi neveléshez - hanem azért is, hogy **a szépség hatóerejével, a harmónia orvosságával táplálja és ápolja gyermekeink, tanítványaink lelkét.** Erre nagyobb szüksége talán sohasem volt a pedagógiának.

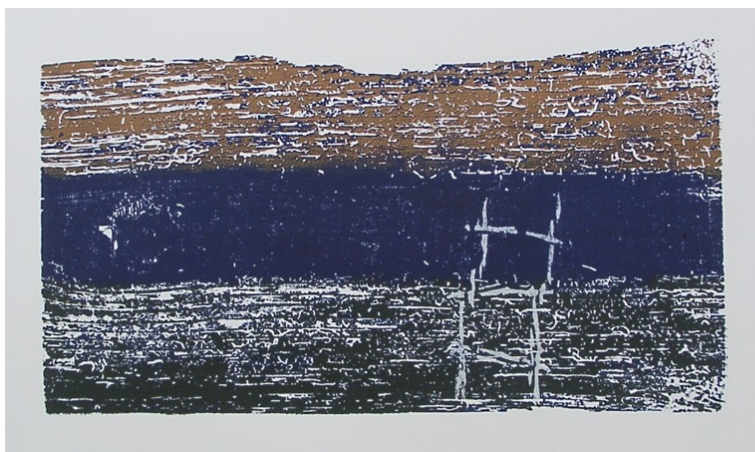
Ennek egyik alkalmas eszköze lehetne például a kortárs képzőművészeti alkotások megfelelő válogatásaiból rendszeres kiállításokat rendezni az iskolákban. A gyermekek az internetről rengeteg ellenőrizetlen negatív képi ingert kapnak, ami rossz irányba hangolja érzelmeiket, személyiségüket, sok esetben agresszióval tölti fel őket. Amennyiben ezt nem próbáljuk meg ellensúlyozni, úgy egyre nehezebb helyzetbe kerül a pedagógus és a szülő is.

Amikor egy kiállítást összeállítunk és a képek egymás mellé kerülnek, különleges pillanatnak örülhetünk. **A művek elkezdnek egymással is kommunikálni.** Gondolatsorok jönnek létre, izgalmas kontrasztok és visszacsatolások, összecsengések, ahogy a versek sorai a rímekkel és a

ritmussal összekapcsolják a költői képeket, s a versszakok gondolatait. Ez az élmény a művész számára is mindig valami újat ad és újabb belátásokhoz, ötletekhez kínál inspirációkat, de a befogadónak is komplex intellektuális kalandot rejteget.

Így egy téma is lehet szellemi, gondolati fókusza a kiállítás mondanivalójának, értelmének – a képek összeállításának alapja. Úgy, mint az **IDŐ** folyama, az **állandóság és változás**, a **születés – áldozat – újjáéledés rendje**, majd a **gondolat és az idő**, a **hit gondolatai**, **életünk és szellemünk fénylő nyomai**. Alább az MTA Veszprémi Akadémiai Bizottság Magyarságkutató és Neveléstörténeti Bizottságának ülésén, Győrben, az Öveges Kálmán Gyakorló Iskolában 2017. november 16-án rendezett kiállítás képsorozatából mutatunk ízelítőt. A rendezvényen a Százak Tanácsa kiváló tagjainak előadásai kapcsolódtak a témához.

1. Állandóság és változás

1.

2.

3.

Borbély Károly: 1. „A folyó mindenütt ugyanaz...” (fametszet, papír, 30x45 cm) 2013.

2. Táltos (fametszet, papír, 45x30cm) 2013.

3. Kalász (fametszet, papír, 30x8cm) 2014.

Hermann Hesse szerint „A folyó mindenütt ugyanaz, a forrásnál és a torkolatnál is...” Miközben minden változik, a lényeg ugyanaz marad, az értékek a változó időkben és helyzetekben is őrzik az állandóságot. Sejtjeink folyamatosan cserélődnek, hétvéenként teljesen kicserélődünk, de lényegünk változatlan marad – MI maradunk azok. Virtuális kiállításunkat ezzel a képpel kezdhetjük.

2. Kulturális emlékezetünk

Ósi szellemi hagyatékunk jelekben rögzül a magyarság szimbólumkincsében, a magyar népművészet díszítőmotívumaiban és tárgy kultúrájában. A hírhozó, s közvetítő a szellemvilág, az égiek és a földiek között a **táltos** – a pap és gyógyító egyszemélyben. Alakja összeköti az égit a földivel, a szellemet és lelket az anyaggal. A **test, a lélek és a szellem hármasságával alakja magába foglalja az Életfát, ami a fejénél tovább nyúlik az ég felé.** Ez a gondolat megtalálható az ősi ácsolt ládák vésett, vagy festett táltos jelein is. Ha a díszítőművészetünk megőrizte magyarságunk ősi világképének ezt az elemét, miért ne közvetíthetné azt a kortárs művészet és miért ne ismerhetnék meg általa a gyermekeink?

3. Ébredés

1.

2.

3.

Borbély Károly: 1. *Tavaszi 1.* (pasztell, papír, 49x35cm) 2017.

2. *Áldozat* (olaj, vászon, 70x50cm) 1991.

3. *Tavaszi 2.* (pasztell, papír, 70x50cm) 2017.

A természet ébredése, újjáéledése sokféleképpen megfogalmazódott már a művészetben. Most az éppen virágzásnak induló mandulafák koronáján, ahogy a lemenő Nap utolsó sugarai megérintik még- a kora tavasz ihlette fények sugallnak valamit az élet folytonosságáról. Földi és égi sajátos éltető viszonyáról a színek nyelvén.

Áldozat

Az életnek az Áldozat adott új értelmet, új minőséget és reménységet. Keresztény hitünk, emberi értékrendünk alapja Krisztus példája. A legszebb jelenségek magukban rejtik a csodát. Amint egy – már minden ízében – rozsdás pléhkrisztus felületén csak – és csakis az ARC – mutatkozik meg a múlandóság és a megtartott, megőrzött érték jeleként. Példájában ezzel megfogalmazódik az újjáéledés, a feltámadás is. A természet minden jelenségében ott van az isteni tartalom.

4. Oltár

1.

2.

3.

Borbély Károly: 1. *Angyaltoll* (fametszet, papír, 40x25 cm) 2013.

2. *Oltár* (fametszet, papír, 45x30 cm) 2015.

3. *Forró szél* (olaj, farost, 35x49cm) 2014.

Hit nélküli életet, annak szomorú nyomait sokfelé tapasztaljuk. **Vannak azonban helyek, amik emlékeztetnek bennünket az igazi értékeinkre.** Azokra az értékekre, amiket a szívünkben hordunk. **A tisztaságot, a tisztességet és a tiszteletet.** Az oltár kijelöli azt a helyet, ahol az anyag világából kiléphet az ember és átadhatja magát a lélek misztériumának. Egy hely, ahol kapcsolatot teremthet azzal, aki anyagi alapon nem értelmezhető.

A templom Isten háza, ami otthont ad a csodának. Amikor belépünk oda, egy másik világba érkezünk, ahol elszakadhatunk a valóság értelmezésének hétköznapi módjaitól. Megtapasztalhatjuk emberi létünk szakrális dimenzióját. A kapuk nem csak lezárhatnak, hanem jelezhetik annak a másik világnak a lehatároltságát és nyithatóságát is, AZT a

teret, ahol angyalok szárnyai suhoghatnak, vagy ujjaik érintése küldheti finom üzenetét az Örökkévalónak.

Az anyag mindig üzen valamit. Amikor hozzákezdünk egy fametszethez, a deszka már őriz magán nyomokat. Az erezetét, a szű vájatait, vagy más sérüléseket, amik a nyomtatás során megjelennek. Ha több színréteg nyomódik is egymásra, az eredeti állapot mélyedései mindig fehérek maradnak. Így esett, hogy az 1. számú metszet az **Angyaltoll** címet kapta. A „véletlen” azt a fehér részletet központi helyzetbe hozta.

Az **„Oltár”** motívumával már benne vagyunk a szakrális térben és ez a kopott, szüette deszka elmeséli itt az életét – egészen addig, amíg mostanra a történetét megjelenítő képpé változott lenyomata. Kicsit a mi életünk is ilyen. Megszületünk, megismerjük a világunkat, nyomokat hagyunk magunk után. Ki ilyet, ki olyat – de a nyomhagyás felelőssége a mienk marad.

„A tett megőrzi a cselekvőt...” mondta egyszer valaki, s mire a nevét kerestem volna, már eltűnt. Így tűnik tova a **„Hajó”** is szinte nyomtalanul, talán feloldódik a fényben, s csak a víz fodrozódik utána kicsit, majd az is elsimul.

Mert – ahogy Seneca mondta: **„Semmilyen szél sem kedvező annak, aki nem tudja milyen kikötőbe tart.”** Merre megy a hajónk a végtelen időben és térben? Mindenki magában hordozza az iránytűt, s magában határozza meg az irányt. Ki segíthet eligazodni? **Ezt a belső iránytűt a család, s az iskola segíthet értékirányba állítani és éppen – és csakis – a szép, a jó, a szeretet eszközeivel. Nem kevesebb múlik rajta, mint: a jövő.**